

Bratři a sestry,

opět jsme si připomněli výročí listopadové revoluce a věřím, že většina z nás se na ty historické okamžiky stále dívá tak, že to byla změna důležitá a rozhodující. Možná my, co to pamatujeme, máme v mysli i týdny a měsíce měsíce před tím, než to takřikajíc prasklo. Dobu, kdy už ta změna byla ve vzduchu a kdy jedni prorokovali, že to bude brzy, jiní pak byli skeptičtější. Kdysi jsem sledoval v televizi tóksou s jedním známým hercem a on vzpomínal, jak někdy v roce 88 nebo už 89 museli předložit cenzorovi nějaký text a on řekl: Tady jak máte to slovo jako že cosi „praskne“ – tak to musíte vyškrtnout, to tam nemůže být. No a autoři se jej zeptali: „Poslyšte a vy si snad myslíte, že tady něco praskne?“ A odpověď byla: „No to samozřejmě ne!“ No tak proč by tam to slovo nemohlo zůstat - když nic nikde nepraskne tak je tedy úplně neškodné! Spor vyhráli a cenzor to tam nechal.“ A když to zakrátko opravdu prasklo, pak takovéto podobné historiky o drobných vítězstvích nad bolševikem dobře sloužily k obveselení lidí.

V našich moderních dějinách to několikrát pořádně zapraskalo. Ale ne vždy to byl přelom, který jsme si přáli. Naše země nikdy neležela někde na okraji, ale naopak ve středu všeho dění a proto zde prasknutí byla častá. V podobné situaci byli už ve starověku Izraelci. I oni prožívali přelomy a zvraty a dva texty, které jsme dnes četli z proroka Izajáše, dokumentují dvě takové zcela odlišné změny. Obojí jsou proctví o tom, že se blíží velká společenská proměna, která bude mít dalekosáhlý dopad pro celé společenství Božího lidu a celý Izraelský národ. První předpověď proroka je adresována králi Chizkiášovi, který provedl jednu neskutečnou hloupost. A sice, že ukázal poslům babylonského krále klenoty ve svém paláci, zbrojnici a mnohé další věci – prostě proto, aby se pochlubil. Čtete dokonce, že nebylo nic, co by jim nebyl ukázal. Poslové babylonského krále tak získali dokonalý přehled o Izraelském království. Prorok pronese temné, ale pravdivé slovo o nadcházejícím soudu nad královským domem: To vše, včetně tvých synů, bude odneseno a odvečeno do Babylóna. Hospodinovi proroci se obecně vyznačovali jedním důležitým rysem: mluvili slova soudu tenkrát, když byl ještě pokoj a nic se nedělo. Burcovali z pohodlného a laciného klídku, bořili obecně rozšířené přesvědčení, že Hospodin přece nic zlého na svůj lid nedopustí, ať už je mu věrný nebo ne. Babylonské zajetí, které pak přišlo, touto lacinou a pohodlnou představou otřásl. Ani dnes nebývají populární lidé, kteří upozorňují na hrozící nebezpečí v době, kdy se všem vede dobře. Je přece pohodlnější nechat se ukolébat, je příjemnější nechávat si namlouvat, že je vše v pohodě a jsme v bezpečí a navždy dobře zajištěni. Prorok však probouzí právě ty spící. Mluví tenkrát, když je pramálo těch, kteří by byli ochotni naslouchat. Právě to je však jeho role, právě tohle je podstatný rys jeho služby.

Jak víme, na jeho slova došlo. Babylonský král vyplenil Judsko i Jeruzalém, valná část Izraelců byla odvečena do zajetí. Národní a náboženský život byl podlomen. Co na to proroci? Tady by měli jistě dobrý důvod k tomu, aby sebevědomě prohlásili: „Tak a máte to. Došlo na naše slova, kterým jste se vysmívali. Proto si to teď všechno pěkně vypijte až do dna. Sami jste svého neštěstí strůjci. Sami sklízíte, co jste zaseli svou nevěrností a bezbožností.“ Právě tohle ale z úst proroka nezazní. V tom samotném okamžiku kdy to praskne, proroci jako Izajáš spíše mlčí. A mlčení je to ovšem velmi výmluvné. Mlčení někdy může paradoxně být hlasem, který křičí víc nežli mnoho slov. Kdo nedělá moc řeči poví víc. Ve chvíli kdy se rázem zhrouť vše, co Boží lid budoval a stavěl, prorocký hlas utichá.

Došlo na moje slova. Toto úsloví dobře známe i my a moc libozvučně ani nám nezní. Když skutečně dojde na něčí slova, tak to mnohdy znamená nepříjemné věci. Ale je otázka, jestli tohle vůbec musí zaznít. Přece i když dojde na moje slova, nemusím to zdůrazňovat. Oni to přece všichni vědí a cítí. Když dojde na moje slova, je právě to moje mlčení o to výmluvnější. Není nutno zdeptané ještě více zdeptat. Není nutno ty, kteří poznali své selhání a svůj pád srazit až k zemi. Ani prorok nepotřebuje zdecimovaný lid ještě víc zdrtit.

Co tedy udělat? Podívejme se, co dělá prorok Izajáš a připomeňme si znovu nyní text kázání, který je tím druhým prorockým slovem, tou druhou předpovědí. Už od prvních slov je patrné, že do té těžké situace vyhnanství, do kterého se lid mezitím dostal, nemluví znovu slovo soudu, jakkoli by si to lidé zasloužili. Namísto toho pronese slova potěšení: „Plesejte nebesa a jásej země, ať zvučně plesají hory, Hospodin potěšil svůj lid a slitoval se nad svými ujařmenými.“ Izrael v Babylonii často podléhal skepsi a malomyslnosti. Je s námi konec, Bůh se od nás odvrátil. Boží lid jistě míval důvod pro svůj nárek. Jeho úděl se mu zdál příliš trpký a dlouhý. Ale aniž by člověk věděl, jak se to stane, snadno

sklouzne do stěžování si, obviňování Boha, fňukání či nadávání. Známe to dobře. Nežli se sebou něco začít dělat, nežli činit pokání, je pohodlnější lamentovat a trucovat. Hospodinovo slovo skrže proroka ale jednak těší, ale současně otevře nové výhledy. Nabídne přitom taky trochu jiný pohled na svět. Ano, jsem tady já, jsme tu my se svým trápením, se svou hořkostí, ale Boží dílo přece nepominulo, ale dál pokračuje. Plesejte nebesa a jásej země. Nabízí se zde pohled na Boží stvoření. Pro Izraelce byl pohled na oblohu zřetelným projevem Božího díla a Boží velikosti. Boží stvoření, země a nebe svou vznešeností oslavují Hospodina. Jsme zahrnuti do Boží lásky i se svými trápeními a zkouškami. Boží dílo přece nestojí a nepadá jen s naším údělem. V chasidských vyprávěních Martina Bubera jsem našel krásné vyznání jednoho rabína, je to píseň která právě tohle vystihuje: „Kde chodím – ty! Kde stojím, ty! Jen ty, zase ty, pořád ty! Dobře se mi daří – ty ! Všechno se mi zmaří – ty ! Jen ty, zase ty, pořád ty! Nebe – ty, země – ty, nahoře – ty, dole – ty, na každé cestě, v každíčkém městě jen ty, zase ty, pořád ty !“ Ne že nás Hospodin opouští. Naopak, on je přítomen vždy a všude a nikdo se mu neztratí, jak jsme zpívali.

To druhé, kam prorocké slovo obrací pohled utrápeného lidu, je obraz matky a dítěte. Pakliže jsou mezi vámi matky, čekající anebo kojící své děti, je to projev Boží péče a dobrý důvod pro naději. Tohle si uvědomte, tohle nepřehlédněte. Když během devětašedesátého uhasly všechny naděje, projevil se to tehdy na populaci. Dokonce i populární skupina zpívá o „silném ročníku sedmdesát“-Husákovy děti. Ale ani to není vše. Dokonce sám Hospodin se představuje v mateřské roli – feministé mohou zajásat. Sijón říkával: Hospodin mě opustil. Panovník na mě zapomněl. „Copak může žena zapomenout na svoje pacholátko, neslitovat se nad synem vlastního života? Kdyby jiné zapomněly, já nezapomenu.“ Hospodinova péče je jako péče matky. Matka přece neopustí svoje dítě. A i kdyby některé přece zapomněly, já nezapomenu. Ne, Hospodin nezapomněl. Ani na svůj vyvolený lid, ani na nikoho z nás, na celý náš národ a naši zemi dnes nezapomíná. Jeho laskavá péče je jako péče matky. Vede životem, těší v každém smutku, abychom nepodlehli zoufalství. Chystá východisko a připravuje na budoucnost. Udělá vše proto, aby jeho lid žil plně a šťastně. Silnější a hlubší ujištění už dát nelze. Nic přesvědčivějšího už zaznít nemůže. A konečně – ještě jedno prorocké vyjádření Hospodinova slova k nám má promluvit. „Hle, vyryl jsem si tě do dlaní, tvé hradby mám před sebou stále.“ Bůh si svůj lid nejen zapsal. Přimo si ho vyryl. Navzdory nevěře lidu si jej Hospodin vyryl do dlaní. To, co je vyryto v dlani, nelze přehlédnout, je to stále před očima. Nelze to nikdy vymazat z mysli ani z paměti. Bůh má svůj lid stále nejen v paměti, ale můžeme říci, že taky v srdci. Vidí jeho úděl, který si sám způsobil, vidí jeruzalémské hradby, i když jsou dosud v rozvalinách. Už jen v těchto slovech je skryt blízký Boží čin vysvobození. Bůh jde lidu na pomoc. Všemi těmito obrazy, které jsme si uvedli, je lidem zaslíbeno vysvobození, nový počátek. Už to bude brzy, už to co nevidět praskne. Otroctví bude konec. Cizí moc se vzdá své vlády nad Izraelem a nechá ho jít a znovu budovat to, co bylo zničeno. Místo poroby přijde svoboda. Mnozí tomu možná dnes, v době obrovské a šokující expanze nenávisť, zase nevěří. A to taky známe. Když člověka příliš sevře nesvoboda, když je kolem temno a dusno, přestává doufat ve změnu. Ale Bůh je blízký včera, dnes i navěky.

A to je výzva k novému spolehnutí na Boží milost a lásku a na jeho slovo. A v jistém smyslu jde taky o novou příležitost. Na svobodu jsme si zvykli. Svoboda je ale darem, který je třeba zalévat a opečovávat jako květinu. Pakliže si jí přestaneme vážit, anebo dokonce zapomeneme – li na jejího dárce, může to klidně zase někde prasknout tak, jak si to nepřejeme. A asi se shodneme, že právě v těchto složitých a nebezpečných časech je tahle možnost reálnější nežli dříve.

A konečně - v té naznačené prorocké linii jde i sám Ježíš. Člověka nalomeného vinou, hříchem a všelijakým otroctvím volá k sobě, těší a uzdravuje. A jde dokonce až tak daleko, že pro něj sám nasazuje vlastní život. Ohlašuje vysvobození, to definitivní vyjití z otroctví, ten veliký obrat, kdy vše konečně a definitivně praskne – a nastane nový věk Božího království, které bude bez konce. Amen.

Modlitba: Pane Bože, ty se skláníš k člověku, kterého svírá jeho vlastní vina, skláníš se k člověku, který je v sevření nesvobody. Přicházíš jako ten, kterému na nás záleží i když si my sami žijeme jakoby tebe nebylo. Děkujeme za tvé slovo povzbuzení, že jsi blízký právě tehdy když se nám zdá že jsi daleko. Amen.